

La reforma del Pla Urbanístic de Berga

L'avantprojecte de la reforma del pla urbanístic presentada pels membres de l'equip format pels senyors Mas, Garcia, Guixa, Arderiu i Piera i per les col·laboradores Álvarez i Regat té com a principal problema el de solventar la interconnexió de tota la ciutat, que resolldrien amb unes xarxes viàries principals i unes altres de secundàries, que facilitessin la comunicació interna.

En aquest avantprojecte també se'ns diu que estem molt mancats d'aparcaments. Entenc que és evident que no es pot anar contra corrent, però ningú no pot negar que el món de l'automòbil està arribant a un molt alt grau d'incongruència, i que és a punt de col·lapsar-se. No cal sinó repassar la premsa dels dies de Tots Sants i difunts per comprovar que el trànsit d'aquests dies va ser totalment caòtic. Les principals notícies matineres de les emissores de ràdio parlen d'aquests afers. A la nostra vila qualsevol hora punta o cap de setmana transforma els encreuament de carrers més o menys importants en un embotellament d'automòbils kafkià. Tots ho sabem i ho hem patit. Estic absolutament segur que per molt que fem, invertim i ens hi escarrassem serà endebades.

Però es evident que alguna cosa hi haurem de fer. Les solucions que es proposen per al Parany, la Valldan, la plaça Guernica i el sud del passeig de la Pau es poden tenir en compte, sempre i quan es facin reserves suficients per a espais verds i que el sostre edificable no sigui tan escandalós, amb unes mides per als carrers que els faci suficients i que no és el que ha passat precisament, entre d'altres, a carrers com els de Comte Oliva, Espunyola o Prat de la Riba.

I això ja no és culpa dels anys de franquisme; diria jo que més aviat la culpa és dels de sempre, d'aquells que s'adapten a qualsevol situació amb els seus mètodes especulatiu i caciquistes, propis de l'entramat polític constructor, que té una implantació gairebé mafiosa a la nostra ciutat. Perquè gairebé no es pot explicar per altres raons l'aglomeració i la foscor en què viuen els veïns de molts carrers del darrer eixample.

Davant el paisatge de la seva vida. Pintura de Xavier Franquesa.

El polígon

Una altra qüestió és la referent a l'anomenat polígon industrial, en el qual hi ha un aiguabarreig d'indústries pròpiament dites, de magatzems i de tallers que han sortit de la ciutat per ubicar-se en un lloc més còmode i ampli. La ubicació del polígon industrial va ser desafortunada de totes totes, perquè el lloc que ara ocupa era ideal per fer-hi créixer la ciutat, al peu de Queralt. No vull argumentar-ho més, perquè crec que és evident. Ara bé: tenint en compte que l'IAE de radicació despareix i que, per tant, els ajuntaments difícilment podran justificar la creació d'un polígon industrial a cada municipi, jo proposaria que els polígons industrials que d'ara endavant es creïn siguin els estrictament imprescindibles per a la comarca, de la mateixa manera que ja tenim un sol abocador i un sol escorxador d'àmbit comarcal (sembla que al Berguedà hi tenim molts problemes, similars als de la construcció, oi?).

El barri vell

A la resta de la ciutat, o sigui a ciutat vella –que comprendria, a grans trets, el que anomenen sector la Salle, Pinsania nord, Pinsania sud, plaça del doctor Saló, Buxadé, Santa Magdalena

Farmàcia

LABORATORI D'ANÀLISIS CLÍNIQUES

Josep Viladés

Tel. 93 822 70 13 08694 Guardiola de Berguedà

i pla del Mercat—, crec que les intervencions són greument errònies. A la memòria de la reforma del pla que vaig aconseguir, no veig que s'hi estudiï amb un mínim de profunditat la importància dels llocs de què parlem, malgrat que tots creiem que són el cor i l'ànima de la ciutat i allò que ens dona personalitat. En un article publicat a *El Vilatà* núm. 131 (març de 1996), l'actual regidor Ramon Plana hi deia el següent:

"La ciutat vella és una trama de carrerons i horts arrapats a la falda de la muntanya, de cases construïdes no amb pedra sinó (les millors) amb rocs locals (tous i sorrencs), arrebossades i pintades sense gaires pretensions; de tàpies de fang que tanquen els horts i dibuixen els carrers; de racons íntimistes i assolellats; de carrerons estrets i ombrívols, d'insòlites perspectives, de bigarrades teulades de teula romana".

I hi proposava, a més:

"El barri vell mereix una atenció prioritària i no ha d'ésser esporàdica, puntual, o electoralista. S'ha de plantejar la rehabilitació des d'una òptica que contempli el barri globalment, hem de tenir molt clar que el seu valor és valor de conjunt (tan valuoses com les cases són els seus horts i les seves tanques, que les trobem arreu). Per això, necessitem un estudi profund que en reconegui els valors antropològics, plàstics i simbòlics".

Crec que s'ha de aprofundir en aquest sentit. I que cal un reconeixement, un estudi i una recuperació de les formes autòctones i de les solucions que tradicionalment es donaren al barri vell. Cal trobar solucions i formes de comunicació vial respectuoses amb la comunitat que no facin obligatori que la ciutat vella s'adapti als vehicles automòbils, perquè en aquest cas es destrourien pràcticament tots els baixos de les cases i el tram de les escales dels carrers del barri vell.

Per exemple: el preu que es paga per suprimir les escales que hi havia al carrer Pinsania i que donaven accés a Sant Francesc —que era la forma de comunicació adient— és el de malmetre una forma raonable de comunicació, i l'única cosa que s'aconsegueix és atapeir de cotxes tot el carrer d'una forma aclaparadora.

Cal també una tipificació de les característiques de totes les intervencions que es facin en el barri històric —a l'hora de construir-hi habitatges, de fer pàrkings, de refer teulades, etc.—, i una unificació dels colors i els materials utilitzats en façanes, mitgeres i teulades, i cal posar solució al desgavell d'antenes que fa malbé una de les vistes més preuades de la ciutat, plasmada pels més importants pintors en les seves obres.

El barri vell sempre ha estat habitat per les classes populars, autòctones o emigrades, i la falta d'inversions per part dels propietaris i de les administracions públiques propicia solucio-

ns fàcils que es concreten en l'abandonament progressiu del barri històric, els habitants del qual es traslladaren, durant les dècades dels cinquanta, seixanta i setanta, als polígons i aglomeracions que a Berga coneixem com els pisos del sindicat. S'abandonen els barris vells, dels quals desapareixen el comerç i els serveis públics, les escoles, els ambulatoris, etc.

Crec que l'única sortida viable per tal d'evitar que cada municipi perdi la personalitat que li és pròpia —perquè altrament tant seria Berga com Navàs— és reinvertir el procés. La pregunta del milió és, evidentment, com fer-ho. Cal aconseguir que les classes mitjanes tornin a considerar adequat residir al barri històric.

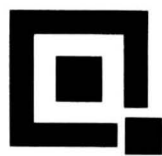
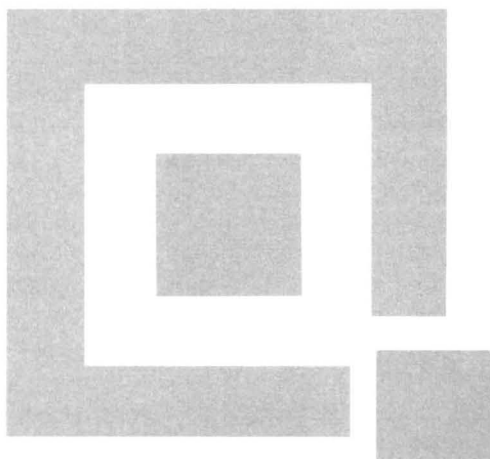
Hi ha exemples a Catalunya de recuperacions espectaculars: les marges del riu Onyar a Girona, la plaça del Mercat de Vic i tot el seu entorn o el barri vell d'Olot.

Podem aconseguir ajuts tècnics i financers per refer la ciutat que resta dins de les muralles. Ens cal el valor i l'ambició de recuperar la ciutat vella i de trobar solucions que ens permetin de suprimir les antenes dels teulats. Ens cal també convertir en illes de vianants i fer comercials carrers com el Buxadé, en continuïtat amb el carrer Major, i dotar-lo de serveis i ubicar-hi tallers —per exemple d'artesans—, escoles-taller, caus d'art, etc. I, evidentment, cal obligar a un mínim de disciplina urbanística i circulatòria. A tot arreu, però en especial a les zones de vianants. En definitiva, s'ha de seguir la línia traçada per estudiosos del tema com Lluís Cantallops, Pere Pagerols, Antoni Cortina, M. A. Prunés o Josep Lluís Mateo, en treballs iniciats ja fa temps i no conclusos però que, no obstant això, són un bon camí a seguir.

Berga ha de salvar el que queda de l'històric procés d'industrialització, del camí de l'aigua de la riera de Metge, que, desviada des de cal Parraquer, féu funcionar molins, màquines de cardar llana, telers i maixerines. No hem de tolerar la pèrdua de les restes d'aquests edificis, els hem de reutilitzar.

En una ciutat com Berga, on la tradició manufacturera i industrial del teixit es remunta com a mínim al segle XVI (gairebé com la Patum), no ens queda cap mostra del procés industrial que ens ha donat personalitat. La llista de fàbriques desaparegudes sense deixar el més mínim rastre és paorosa. Actualment, a Sabadell, acaben d'inaugurar una gran biblioteca en el recinte d'una antiga fàbrica tèxtil. A nosaltres ja no ens resta gaire patrimoni fabril.

Hem de reubicar serveis. Es tracta d'adequar a les presents necessitats els espais disponibles en el barri històric. Reubi-

construccions i promocions
Queralt sl

Prat de la Riba 2,
08600 Berga
tel. 938 214 265
fax 938 220 214
roca.queralt@copquer.com
www.copquer.com

cant els serveis aconseguirem el motor que revitalitzarà el barri vell. Cal construir a la plaça del Oms un gran aparcament, un altre al Queralt xic, i convertir en zona de vianants el barri que no és apte per als vehicles. És clar que cal admetre la càrrega i descàrrega i l'accés de veïns, però, llevat d'aquests supòsits, hem de saber retirar els vehicles del barri vell. I això és possible. Podem convertir el tros de la carretera de Sant Llorenç que va entre la benzineria del Pedraforca i el trencall que porta als Pedregals en la ronda de circulació nord.

No podem afavorir ni potenciar els promotors urbanístics per tal que facin les seves actuacions al barri vell, que ocuparan l'espai dels hortolans i les zones verdes, perquè, a canvi, eixamplin carrers, ensorrin edificis per crear places i facin carrers nous amb l'excusa d'una connectivitat vial impossible i que destrueix la personalitat del territori.

Els partits al govern municipal ens prometeren seriositat i decisió en les actuacions a ciutat vella. I tant!, ja ens ha quedat ben clar que entenen per seriositat i decisió!

No podem admetre que es destrueixin els edificis de l'entorn de Pinsania, cal Corneta i la fàbrica del senyor Andreu.

Aquí hi hem de reubicar serveis, com per exemple l'escola de música. Segurament aquestes foren algunes de les fàbriques on s'instal·laren els primeres telers i les primitives, i tan cantades per l'orgull Berguedà, maixerines. La fàbrica del senyor Andreu és un antic molí documentat des del segle XV, tal i com ens informa en el seu llibre el Sr. Espunya, i ara hi ha la voluntat de transformar-lo en habitatges, segurament en horribles habitatges unifamiliars. I quedarà doncs a càrrec dels promotors dels habitatges el finançament de les reformes del carrer de Pinsania: els serveis i accessos als habitatges, que és el que interessa al govern municipal, perquè així s'estalviarà qualsevol despesa. Però aquestes reformes obligaran a malmetre, previsiblement, les tàpies que encara resten dretes, i faran desaparèixer l'encant i la bellesa del lloc. També volen carregar-se els horts que queden dins les antigues muralles que, pel que es veu, no tenen cap rellevància, i volen fer-hi passar un carrer i edificar-hi més habitatges. Deuen suposar que les gents que en tenen cura, que els menen i els conreen i els mantenen endreçats tenen menys necessitat dels seus horts que els possibles habitants de les unifamiliars que hi volen deixar construir. A fi de ben comunicar aquestes unifamiliars volen obrir carrers que uneixin el que avui és pràcticament un carrer de vianants –almenys en l'ús–, i on la canalla encara juga, com és el carrer Pietat. Tot plegat només per aconseguir

que els nous veïns tinguin un accés mínimament transitable amb els inefables cotxes, però tot plegat no farà sinó complicar el trànsit i l'existència als veïns i, a més, destrossarà els horts de Pinsania, els del carrer dels gitanos, anomenat Harmonia, i el lloc que abraça des de la plaça de Santa Magdalena fins al Call Nou.

En un altre ordre de coses cal, i és urgent, separar les aigües de la riera de Metge en el seu curs dels horts de les clavegueres de les cases i cal, també, sanejar la plaça del Forn i fer l'impossible per tal que els propietaris de les cases les reparin, o bé per mirar de trobar solucions alternatives globals per a totes les cases, amb la creació d'un organisme que en gestioni la rehabilitació. Hem de reparar les tàpies dels horts respectant-ne la tipologia, hem d'endreçar, netejar i fer els manteniment mínims, la qual cosa ajudarà a fer habitables els edificis del nucli antic de Berga, el seu cor. Hem de donar pautes i crear uns models o tipologies d'edificis i de mètodes per fer reformes que preservin la peculiaritat del lloc, cosa que evitarà que el barri històric es despobli encara més, i farà possible que alguns dels actuals estadants, molts acabats d'arribar, apreciïn el barri, la qual cosa afavorirà, alhora, la seva integració. I, repeteixo, s'ha de propiciar la creació de serveis i que els que encara hi ha no abandonin el barri històric.

Prego fervorosament al nostre Ajuntament que no es carregui més un nucli urbà que dóna personalitat a la nostra vila i que és part indestriable de la nostra personalitat com a ciutat. Perquè, si seguim així, les diferències i els valors urbanístics de Berga, el seu encant, es transformaran en un nucli urbà anodí, com el de qualsevol altre entorn metropolità. Però, això sí, amb el desavantatge de no ser a la metròpoli.

Acabo amb una cita de Mn. Armengou, extreta de la revista *Queralt* del mes de febrer de 1957. Parlant de la història de Berga que havia escrit el Dr. Huch, hi diu el que segueix: *"Del nostre record, hem vist mutilar façanes valuosíssimes, portalades evocadores, total per obri-hi uns balcons vulgars unes botigues més vulgars encara. En l'aspecte arquitectònic, el primer acte autènticament i lloablement revolucionari que hem vist descendir de les altures ha estat la preservació i resurrecció de la vella casa de l'antic Molí de la Sal –cada vegada que hi passeu pel davant us traieu tres-cents anys del damunt–. Déu vulgui que sigui un presagi prometedor"*. Doncs bé, sembla ésser que Déu no ho vol gaire.

ÀNGEL GÓMEZ FERNÁNDEZ
Restaurador de paper

foto video
LUIGI

He sofert temperatures glacials,
he aguantat ventades fortíssimes,
he gravat sense objeccions
sempre que m'ho han demanat
i he tornat a casa en perfectes
condicions, carregada de fantàstiques
imatges viscudes per l'equip
de Berguedans al CHO-OYU.

ciutat 21 08600 berga tel.938210217 fax 938220737 fotoluigi@minorisa.es